

Mire jó a számítógép a zeneoktatásban?

Erre a kérdésre igyekszem választ adni a következőkben, s ez nem csak az én álláspontomat tükrözi. Zenetanítással több mint harminc komputer alkalmazásával kb. tíz éve foglalkozom. Ezen belül nyolc éve tanulmányoztam a Commodore 64 típusú gép programozását. Ez a komputer tekinthető a legalkalmasabbnak a zenei feladatok megoldására, ezen kívül a legtöbb család is jelenleg ezzel a géppel rendelkezik. Zenetanár lévén, elsősorban a zeneiskolai szolfézstanítás leglényegesebb feladatait igyekeztem számítógép segítségével megközelíteni. Egy újszerű módszernél mindig lényeges meghatározni a felhasználás helyét és mértékét. A hely elsősorban a családi otthon, másodsorban a tanóra, ami egyúttal a mértéket is meghatározza.

Ezek a programok a *begyakorlásban* kívánnak segíteni a tanulónak, és egyben a tanárnak is, hiszen így több idő marad az élő zenére. A zenét tanítók tudják, hogy az ismeretközlés a tanítás csekély részét képezi, a döntő rész a begyakorlásé. A számítógép épp ezt biztosítja a maga végtelen türelmével, megbízhatóságával. A programok során a felhasználó maga választja meg a feladatok nehézségét. A C64 azonban ennél többet is nyújt. Képes igen csekély hangmagasság-változások létrehozására és igen rövid időpontok mérésére. E két tényező alkalmassá teszi arra, hogy az embernél sokkal pontosabban, ezáltal pedig sokkal igazságosabban állapítsa meg a tanulók teljesítményét. Ezenkívül súlyt fektettem arra is, hogy a tanuló felismerje a maga kreativitását és fejlessze azt.

Mivel az elmúlt év júliusának elején alkalmam volt Zánkán megtekinteni egy hasonló alapfeladatot teljesítő nyugati programot is, a következőkkel szeretném folytatni az általános leírást. A programok magyar nyelvűek, s a felhasználás során igyekeznek „megszólítani” a tanulót. Teszik ezt a részletes felhasználási tanácsokkal, kérdésekkel.

Ez emberközelivé teszi a programokat.

Természetesen helyt kap a relatív szolmizáció, ami vagy tudatosabbá, vagy könnyebbé teszi a feladatok megoldását. Ettől függetlenül jegyzem meg, nem az volt a célom, hogy a tanuló teszt-szerűen válaszoljon a kérdésekre, hanem az, hogy válaszai tudatosságról árulkodjanak.

Mielőtt az egyes programokról írnék, szeretném az olvasó szíves tudomására hozni, hogy érdeklődés esetén készsággel küldök az alábbiaknál részletesebb programleírásokat, árjegyzékkel. Intézményeknek igény esetén kölcsönadom a programot, vagy szívesen tartok bemutatót.

I. „*TÁ-TI-TI*”. Célja a legegyszerűbb ritmusok gyakorlása. Zeneiskolásokon kívül ajánlható általános iskolásoknak, vidéki zenetanfolyamok tanulóinak. A program során a felhasználó egy ritmust kopog be, s ez, ha pontos volt a kopogás, megjelenik a képernyőn.

II. *Zeneiskolai programcsomag*. Öt programból áll, úgy mint:

1. „*Dallam*” – Feladata a dallamírás-éneklés gyakorlása a kezdetektől.

2. „*Hangköz*” – A program öt gyakorlási módot biztosít hat zeneiskolai osztály anyagán belül. Bővített prímtől tiszta undecimáig 23 hangköz hangozhat.

3. „*Akkord*” – Hármashangzatok és funkciók felismerését segítő program. Második osztálytól használható.

4. „*Skála*” – Itt kétféle lehetőség létezik:

a) Hagyományos skálák gyakorlása során 120 hangsor áll a felhasználó rendelkezésére (dúr, dór, frig stb.). Vagy a tanuló kérdezi a programot, vagy fordítva.

b) Hangsorok létrehozása temperálás vagy számarányok segítségével. Ehhez részletes felhasználási útmutató tartozik.

5.) „*Ritmus*” – Sokoldalúan foglalkozik a témával. Vagy a tanuló, vagy a program talál ki ritmust. Ezeket vagy kopogással, vagy rajzolással lehet visszajelezni. A program egy egyszerű dobgépet is tartalmaz.

III. *Egyéb zeneiskolai programok.* A következő lehetőségek léteznek:

1. „*Kombi*” – Összefoglaló jellegű program. Felhasználás során lehet hangsorokat, dallamírást, transzponálást gyakorolni szolmizációval, abc-s hangnevekkel. Ebben a programban helyt kap a ritmus is.

2. „*Mozart*” – Feladata a funkciós érzék kialakítása, megerősítése. Ebben a nehéz feladatban a számítógép speciális szolgáltatással tud segíteni.

3. „*Zenei képességek*” – Egyik legnépszerűbb program a sorozatból. Hét apró programon keresztül készít objektív felmérést a tanuló zenei képességeiről. A program osztálytól, iskolatípustól függetlenül használható.

4. „*Szolmizáció*” – Sokoldalúan felhasználható, mivel a szolmizáció begépelése esetén megjelennek az abc-s hangok nevei. A program inkább szolgálat, mint számonkér.

5. „*Mikrofonos program*” – Jelenleg egyedülálló. Lényege, hogy egy mikrofon és egy számítógépbe dugaszolható egység segítségével a tanuló éneklését értékeli. Eddig a „*Hangköz*”, a „*Dallam*” és a „*Kombi*” programoknak készült el mikrofonos változata. Az első kettő nem csak zeneiskolában használható.

Mint korábban említettem, ezeket a gyakorló programokat otthoni felhasználásra javaslom, ám van értelme a tanórán való alkalmazásuknak is, mivel igen nagy mértékben aktivizálják a tanulókat. Nagyon jelentős segítséget tudnának nyújtani a dallamírásban is, de ehhez egy számítógép nem elég.

S most szeretnék visszatérni a címbeli kérdéshez:

1. A számítógép *elrettentő példaként* is jól felhasználható. Komoly zenei szakemberek állítják, hogy a komputer képtelen azoknak a formai, harmóniai finomságoknak a tanítására, melyek közép- vagy felsőfokon szükségesek. Ami tökéletesen igaz, de nem is ez a feladata a programoknak, hanem az alapozás. Az például, hogy ha a tanuló két hangközt hússzori hangoztatás után sem tud megkülönböztetni, akkor a komputer huszonegyedszer stb. is türelmesen felteszi a kérdést, s megadja a helyes választ is.

2. Jó a számítógép *mumusnak* is. Ha valamiben sok egyéb mellett a komputer is megtalálható, és az nem a legjobban sikerül, akkor biztos, hogy ennek a számítógép az oka.

3. Olykor pedig azért van, hogy *legyen*. Mivel ez egy modern dolog. S közben valamilyen sarokban porosodik.

4. Száz felnőttről négy úgy gondolja, hogy a komputer *megbízható társ*, aki átvállalja a tanár munkájának egy részét, segítve ezzel a tanulót is, a tanárt is.

Ez az írás is erről szól. S ha netán e sorok olvasása után a négyből öt lesz, nem volt hiábavaló a közös fáradozás.

KALMÁR GYULA

„A zene mindenkié”

„Ez a könyvtár testesíti meg a legmodernebb értelemben vett zenei gyűjteményt...”
– köszönthette Kárpáti János kandidátus, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola könyvtárának igazgatója a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Fehérhajó utcai Zenei Gyűjteményét a majd egy éves tatarozás miatti kényszerszünetet követő, tavaly szeptemberi ünnepélyes megnyitón.

Ma Magyarországon égető szükség van a közművelődési könyvtárak szolgáltatásaira, azon belül is a zenei gyűjteményekre a zenei nevelésben. Azzal, hogy e gyűjteményekben hozzáférhetők a zenei szaklapok, könyvek, kották, hanganyagok (lemezek, magnófelvételek, CD-k), videokazetták – s mindezek ingyenesen, ill. minimális térítési díjak ellenében –, számos zenebarát számára az „utolsó kulturális szalmaszálát” jelentik.

Hiába jelenik meg ugyanis számtalan szép zenei lexikon, ismeretterjesztő életrajzi mű, lemez, CD, sok zenerajongó számára megoldhatatlan feladat azok megvásárlása a di-